

Nättrabyån

Id.nr.	KC0008
Län	Blekinge
Naturtyp	Sjöar & vattendrag
Värdeetraktsbeskrivning upprättad	2021-12-14
Värdeetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

---

ALLMÄN INFORMATION

Värdeetrakten Nättrabyån med en total yta på cirka 9 586 hektar omfattar i princip hela Lyckebyån med biflöden samt allt land som ligger inom 200 meter från vattenytorna (bilaga 1). Nättrabyån har en sträckning på cirka 36 kilometer i Blekinge. Uppströms korsar den gränsen in i Blekinge cirka 1,5 kilometer norr om Västersjön och nedströms mynnar den ut i Lyckebyfjärden i Karlskrona. I norra Blekinge består avrinningsområdet av ett kulligt platåområde som sluttar långsamt söderut. Platåområdet övergår till ett starkt kuperat dallandskap. Både platåområdet och dallandskapet är rikt på små sjöar. Dallandskapet övergår söderut till ett flackare kustland som är sjöfattigt. Det finns inga större tillflöden till huvudfåran och de största sjöarna inom eller delvis inom Blekinge är Nätterhövden och Stora Alljungen.

Berggrunden i avrinningsområdet utgörs huvudsakligen av svårvittrad granit och granodioriter. Dominerande jordart är morän. Vattensystemet omfattar ett stort antal sjöar. I den övre delen av vattensystemet dominerar humösa sjöar (brunfärgade) medan sjöarna i den nedre delen har gulgrön vattenfärg. Buffringsförmågan i sjöarna närmare kusten är betydligt sämre än i sjöarna längre norrut.

Nedströms om Alnaryd är Nättrabyåns huvudfåra utpekad som nationellt värdefullt vatten ur fiskevårdssynpunkt på grund av dess värde för havsvandrande öring och flodkräfta. Cirka 65 procent (6 194 hektar) av värdeetraktens yta utgörs av skogsmark och cirka elva procent (691 hektar) av skogsmarken utgörs i sin tur av lövskog som till minst hälften består av ädellöv (Naturvårdsverket 2020). Under tioårsperioden 2010–2019 föryngringsavverkades cirka tio procent (528 hektar) av skogsmarken (Skogsstyrelsen 2020).

NATURVÄRDEN

Hela Nättrabyåns huvudfåra nedströms om Stora Åsjön (Blåningsmåla) utgör ett riksintresse för naturvården. Nättrabyåns biflöde Lillån uppströms om Alnaryd och upp till Skäravattnet är nationellt utpekad som värdefullt vatten ur naturvårdssynpunkt på grund av en stor biologisk mångfald och förekomst av rödlistade arter. Flera nyckelbiotoper ansluter till Lillån och kalkkrävande svamparter såsom den rödlistade violgubben förekommer. Nedströms om Fridlevstad är Björkerydssjön och Nättrabyåns huvudfåra regionalt utpekad som värdefullt vatten ur naturvårdssynpunkt för dess värde som lek- och uppväxtområde för havsvandrande öring samt för förekomst av flodpärlmussla. Därutöver är fem kortare sträckor uppströms om Tving regionalt utpekade som värdefullt vatten ur naturvårdssynpunkt.

I Nättrabyån finns hårklomossa, flodpärlmussla, flodkräfta, havsvandrande och stationär öring, sik och bäcknejonöga. Föryngring av flodpärlmussla har konstaterats vid Notarna, cirka fem kilometer från mynningen, men populationen anses inte vara livskraftig. I vattensystemet förekommer

fiskberoende fåglar som storlom, fiskgjuse, kungsfiskare, strömstare (häckande) och forsärla (häckande).

LANDSKAPSSAMMANHANG

Ett flertal dammar i Nättrabyån hindrar fisk och andra vattenlevande organismer från att sprida sig inom vattendraget. Långs ån finns många vandringshinder och rensade/rätade sträckor, vilket försämrar konnektiviteten inom vattendraget och den laterala konnektiviteten till intilliggande landnaturmiljöer, även om stora framsteg gjorts genom utrivningen av St. Vörta kvarn och Marielunds kvarn nära mynningen.

Denna limniska värdetrakt överlappar fem värdetrakter för odlingslandskapet (gräsmarker), "Skillingsmåla-Lönnemåla-Gröngölsmåla" i nordväst, "Totasjö-Långasjö-Guttamåla" i norr, "Skogsbygden Karlskrona kommun (norra)" i nordost samt "Jämsunda-Bråstorp-Hörryda" och "Johannishus åsar" i söder. Trakten överlappar också fyra skogliga värdetrakter, "Totasjö-Gunseryd" i norr, "Listersjöområdet" centralt i väst, "Tving-Alnaryd" centralt i öst och "Gö-Karlskrona" i söder. Detta skapar goda förutsättningar för att bevara och stärka kantzoner och övergångsmiljöer med höga naturvärden såsom svämlövskogar eller andra naturmiljöer med efemärt vatten.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Dessa limniska miljöer tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster bland annat försörjande ekosystemtjänster såsom livsmedel (till exempel fisk, kräftor) och dricksvatten. Viktiga kulturella ekosystemtjänster är naturupplevelser, friluftsliv (till exempel fritidsfiske). Exempel på viktiga reglerande ekosystemtjänster i sjöar och vattendrag är klimatreglering, lagring av kol i sjösediment och närsaltsretention.

UTMANINGAR

En utmaning är att åtgärda vandrings-/spridningshinder för fisk och andra vattenlevande organismer. Definitivt stopp för havsvandrande arter finns vid kraftverket i Alnaryd, cirka 20 kilometer från mynningen. En annan utmaning är att återställa rensade och rätade vattendrag där så är möjligt. Sommartid har Nättrabyån ofta låg vattenföring. Sjösänkning och dikningar samt enskilda vattenuttag för bevattning förvärrar situationen och medför att flödet under torra somrar blir kritisk för många organismer i ån. En ytterligare utmaning är att bevara intilliggande skogar och naturmiljöer. Ändrad markanvändning som exempelvis skogsmarkens utveckling och skötsel är en betydelsefull faktor som påverkar försurning och humifiering av vattnen.

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att känsliga arter knutna till limniska miljöer ska överleva.

ÅTGÄRDSBEHOV

- Skyddet av Nättrabyån behöver stärkas så att åns kärnvärden bevaras långsiktigt.
- Fortsatt arbete med åtgärder i hela värdetrakten för fria vattenpassager, ökad konnektivitet (i både upp- och nedströms riktning och i sidled mellan vattendrag och svämplan) återställning av strömmande och forsande sträckor.

- Restaurering av livsmiljöer för öring och flodpärlmussla i delar av Nättrabyån som påverkats av rensning är nödvändigt för att nå gynnsam bevarandestatus för flodpärlmussla.
- Inventering av utterpassager vid vägbroar. Där det idag saknas lämpliga faunapassager för utter vid vägbroar bör sådana anläggas.
- Fortsatt kalkning och effektuppföljning är nödvändigt för att motverka den mänskligt orsakade försurningens negativa konsekvenser.

REFERENSER

Länsstyrelsen Blekinge (1999). Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län, Områdesnummer och namn: NK 18 Skärva – Danmarksfjärden – Nättrabyån.

Länsstyrelsen Blekinge (2019). Plattform för arbetet med grön infrastruktur i Blekinge län. Meddelande 2019:14.

Naturvårdsverket (2020). Nationella marktäckedata, ogeneraliserat basskikt. URL <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]

Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "NÄTTRABYÄN"

